

ÇOK HAFİF HAVA ARACI PİLOTU LİSANSLANDIRMA TALİMATI (SHT-UPL)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 -(1) Bu Talimatın amacı; çok hafif hava araçlarında pilot olarak faaliyette bulunacak kişilerin; lisans, yetki, yetkilendirme ve sertifika almaları ile çok hafif hava aracı pilotaj eğitimi verecek Onaylı Eğitim Organizasyonlarının yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 -(1) Bu Talimat; Maksimum kalkış ağırlığı 600 kg./suya iniş takımlarıyla 650 kg. olan çok hafif hava aracı pilotluğu için gerekli lisans, yetki, yetkilendirme ve sertifika almış, alacak, temdit edecek veya yenileyecek kişileri ve bunlara eğitim veren veya bünyelerinde bulunduran kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

(2) Motorsuz yelken kanat, ayakla inilen motorlu yelken kanat, motorlu/motorsuz paraşüt, motorlu/motorsuz yamaç paraşütü gibi harici güç ile havalanabilen ve tescile tabi olmayan hava araçları ile yapılan uçuşlar bu talimat kapsamı dışındadır.

(3) (**Değişik:**) Maksimum kalkış ağırlığı 475 kg. ve 600 kg. arasındaki LSA kategorideki sabit kanatlı hava araçlarında uçmak için SHT-FCL e göre düzenlenmiş uygun bir lisans ve yetkiye sahip olanlar bu talimat hükümlerinden muaftır. Maksimum kalkış ağırlığı 600 kg. üstü ve 750 kg. olan VLA kategorisindeki hava araçlarında uçmak için SHT-FCL e göre düzenlenmiş uygun bir lisans ve yetkiye sahip olunması zorunludur.

Dayanak

MADDE 3 -(1) Bu Talimat,

- 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa,
- 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 437 ve 441 inci maddelerine,
- 02/06/2017 tarihli ve 30084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Pilot Lisans Yönetmeliği (SHY-1)'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 -(1) (**Değişik:**) Bu Talimatta geçen tanımlar;

- Çift kumanda eğitim süresi: Yetkili öğretmenden uçuş eğitimi alan bir pilot adayının uçuş eğitimi esnasındaki uçuş süresini,
- ÇHHA pilot lisansı (UPL): ÇHHA'nın ilgili tipinde Genel Müdürlük tarafından verilen lisansı,
- Gece: Akşam alacakaranlığın sonu (günbatımı+30 dk.) ve sabah alacakaranlığın başlangıcı (gündoğumu-30 dk.) arasındaki veya güneş yuvarlağının ufuk hattının akşam 6 derece altındaki battığı zamanla, sabah 6 derece altında doğduğu zaman arasındaki süreyi,
- Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- (**Değişik:**) Gyroplane: Motor teçhizatına sahip, rotoru motordan bağımsız dönerek

uçabilen, azami kalkış ağırlığı 600 kg. ve altında olan döner kanat çok hafif hava aracını,

e) Hava aracı kategorisi: Uçak, helikopter, planör, serbest balon ve çok hafif hava aracı gibi belirli temel özelliklere göre hava aracının sınıflandırılmasını,

f) İlave kişi: Pilotun beraberinde ücret almadan uçurduğu uçuş yetkisi olmayan kişiyi,

g) (**Ek:**) LSA Kategori Hava Aracı: Aşağıdaki özelliklerin tümüne sahip olan hafif spor hava aracını;

1) (**Ek:**) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 600 kg'ın üzerinde olmayan,

2) (**Ek:**) İniş konfigürasyonundaki (VS0) azami havada tutunabilme hızı, hava aracının belgelendirilmiş azami kalkış kütlesinde ve en kritik kütle merkezinde Kalibre Edilmiş Hava Hızı (CAS) cinsinden 45 knot'ın üzerinde olmayan,

3) (**Ek:**) Pilot dâhil olmak üzere, en fazla iki kişilik azami koltuk kapasitesine sahip,

4) (**Ek:**) Pervaneli, türbinli olmayan tek motora sahip,

5) (**Ek:**) Basınçlandırılmamış kabine sahip hava aracı,

ğ) (**Değişik:**) Microlight: Motor teçhizatına sahip, hareketli ağırlık merkezi ile iki eksenle kumanda edilebilen azami kalkış ağırlığı 500 kg. ve altında olan esnek kanatlı çok hafif hava araçlarını,

h) Kontrol pilotu yetkisi: Pilot adaylarının, pilotların, uçuş öğretmenlerinin ve diğer kontrol pilotlarının uçuş yeterlilik/yetenek testlerini yapmak üzere, Genel Müdürlük tarafından atanan ve isimleri yayımlanan öğretmen pilotlara verilen yetkiyi,

ı) Onaylı eğitim organizasyonu: Genel Müdürlük tarafından Pilot lisansı alınmasına esas teşkil eden teorik bilgi ve uçuş eğitimi vermesi için yetkilendirilmiş onaylı eğitim kuruluşunu,

i) Öğretmenlik semineri: Ayrıntısı ATO eğitim el kitabında yer alan Uçuş öğretmenliği için alınacak nazari dersleri içeren eğitim seminerini,

j) (**Ek:**) Özel operasyon: Hava aracının tarım, inşaat, fotoğrafçılık, haritacılık, gözlem ve keşif, havadan reklam, bakım kontrol uçuşları gibi özel faaliyetler için kullanıldığı, ticari hava taşımacılığı dışındaki herhangi bir operasyonu,

k) (**Değişik:**) Sabit kanatlı çok hafif hava aracı: Havadan ağır, motor gücüyle seyreden, uçuş sırasında havanın kanatları üzerindeki dinamik reaksiyonundan destek alan, azami kalkış ağırlığı 750 kg. ve altında olan sabit kanatlı çok hafif hava aracını,

l) Seyrüsefer uçuşu: Standart seyrüsefer usullerinin kullanıldığı, önceden planlanmış bir rotanın izlendiği, bir kalkış yeri ile bir varış yeri arasındaki uçuşu,

m) SHY-1: 02/06/2017 tarihli ve 30084 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan Pilot Lisans Yönetmeliği'ni,

n) Şikago sözleşmesi: Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşması ile Sivil Havacılık Geçici Sözleşmesi ve bunların eklerini,

o) Sorumlu pilot: Uçuş süresince hava aracının her türlü harekâtından sorumlu olan pilotu,

ö) Tahditli uçuş öğretmeni: Ancak tahditsiz bir öğretmenin gözetiminde uçuş eğitimi verebilen kısıtlı yetkiye sahip uçuş öğretmenini,

p) (**Değişik:**) Tahditsiz uçuş öğretmeni: İlgili hava aracında tek başına uçuş eğitimi verebilme yetkisine sahip uçuş öğretmenini,

r) Takım uçuşu: Uçuş öğretmenliği eğitiminde en az eş değer öğretmen adayı ile yapılan antrenman uçuşunu,

s) Tecrübe uçuşu: Periyodik bakımlar ve arızaya yönelik bakım sonrasında ihtiyaç duyulan deneme uçuşlarını,

ş) Test uçuşu: Amatör imalatçı tarafından deneysel hava aracı kategorisinde üretilmiş veya restore edilen hava aracının Özel Uçuş İzin Belgesi alabilmesi için gerekli ilk uçuşunu gerçekleştirmek için yapılan uçuşlarını,

t) (**Ek:**) Ticari operasyon: Kamuya açık olan veya kamuya açık olmadığı durumlarda, bir işletici ve müşteri arasında, müşterinin işletici üzerinde hiçbir kontrole sahip olmadığı bir sözleşme kapsamında, ücret karşılığı yapılan hava aracı operasyonunu,

u) (**Değişik:**) Tip: Çok Hafif Hava Aracı kategorisindeki, sabit kanat ultralight, esnek kanat microlight, döner kanat ultralight helikopter ve gyroplane hava araçlarını,

ü) (**Ek:**) U/L Kategori Hava Aracı: Aşağıdaki özelliklerin tümüne sahip olan hava aracı;

1) (**Ek:**) Azami kalkış kütlesi (MTOM);

a) (**Ek:**) Tek koltuklu hava aracı için ilave kurtarma sistemi (Ballistic Rescue System-BRS) ile birlikte 300 kg'ın üzerinde olmayan,

b) (**Ek:**) Çift koltuklu hava aracı için ilave kurtarma sistemi BRS ile birlikte 472,5 kg'ın üzerinde olmayan,

c) (**Ek:**) Basınçlandırılmamış kabine sahip hava aracı.

2) (**Ek:**) İniş konfigürasyonundaki (VS0) azami havada tutunabilme hızı, hava aracının belgelendirilmiş azami kalkış kütlesinde ve en kritik kütle merkezinde Kalibre Edilmiş Hava Hızı (CAS) cinsinden 65 km/s üzerinde olmayan,

3) (**Ek:**) Pilot dâhil olmak üzere, en fazla iki kişilik azami koltuk kapasitesine sahip,

4) (**Ek:**) Pervaneli, türbin olmayan tek motorlu,

v) Uçuş süresi: Bir hava aracının kalkış yapmak amacıyla, kendi gücü ile veya harici bir güç uygulanmak suretiyle ilk hareketine başladığı andan, uçuşun veya görevin sonunda yolcu, yük veya diğer muhteviyatı indirme ve/veya bindirme amacıyla kendisine tahsis edilen park yerine gelip tam olarak durduğu ana kadar geçen toplam süreyi,

y) (**Değişik:**) Ultralight helikopter: Motor teçhizatına sahip, rotoru motora direkt bağlı, azami kalkış ağırlığı 600 kg ve altında olan döner kanatlı çok hafif hava araçlarını,

z) Validasyon: ICAO üyesi ülkelerce düzenlenmiş lisansların Türk tescilli hava araçlarında kullanımının geçerli kılınmasını,

aa) (**Ek:**) VLA Kategori Hava aracı: Aşağıdaki özelliklerin tümüne sahip olan çok hafif uçağı;

1) (**Ek:**) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 750 kg'ın üzerinde olmayan,

2) (**Ek:**) İniş konfigürasyonundaki (VS0) azami havada tutunabilme hızı, hava aracının belgelendirilmiş azami kalkış kütlesinde ve en kritik kütle merkezinde Kalibre Edilmiş Hava Hızı (CAS) cinsinden 45 knot'ın üzerinde olmayan,

3) (**Ek:**) Pilot dâhil olmak üzere, en fazla iki kişilik azami koltuk kapasitesine sahip,

4) (**Ek:**) Tek motorlu,

5) (**Ek:**) Yalnızca gündüz VFR şartlarda ve akrobatik olmayan uçuşlar yapmaya haiz.

bb) (**Ek:**) VLR Kategori Hava Aracı: Aşağıdaki özelliklerin tümüne sahip olan çok hafif helikopteri;

1) (**Ek:**) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 600 kg'ın üzerinde olmayan,

2) (**Ek:**) Pilot dâhil olmak üzere, en fazla iki kişilik azami koltuk kapasitesine sahip,

3) (**Ek:**) Karmaşık olmayan tasarıma sahip,

4) (**Ek:**) Piston motorlu,

5) (**Ek:**) Yalnızca gündüz VFR şartlarda ve akrobatik olmayan uçuşlar yapmaya haiz.

cc) Yeterlilik kontrolü: Adayın; yetkilerinin temdidini ya da yenilenmesi için, gerektiğinde sözlü sınavı da kapsayacak şekilde uçuş yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesini,

çç) Yetenek testi: Adayın; lisans veya yetki tanzimi için, sözlü sınavı da içerecek şekilde yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesini,

b) (**Mülga:**)

dd) Yetkinlik: Bir görevi, belirlenen standartta icra etmek üzere gerekli olan beceri, bilgi ve yaklaşım kombinasyonunu,

ee) (**Değişik:**) Yolcu: Ücreti karşılığında ÇHHA ile uçurulan kişiyi ifade eder.

(2) Bu Talimatta geçen kısaltmalar;

a) A: Uçağı,

b) AT: Hava aracı çekebilme yetkisini,

c) ATO: Onaylı eğitim organizasyonunu,

- ç) (**Değişik:**) ÇHHA: Motorlu çok hafif hava araçlarını,
d) FE: Uçuş kontrol pilotunu,
e) FI: Uçuş öğretmeni,
f) G: Çok hafif gyroplane'i,
g) H: Helikopteri,
ğ) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütünü,
h) LAPL: Hafif hava aracı pilot lisansını,
ı) M: Esnek kanatlı ÇHHA'nı,
j) (**Mülga:**)
i) PÇ: Pano çekme yetkisini,
j) PPL: Hususi pilot lisansını,
k) PIC: Sorumlu pilot uçuşunu,
l) (**Ek:**) S: Planörü
m) (**Ek:**) SHT-FCL: 08/06/2017 tarihinde yayımlanan Uçuş Ekibi Lisanslandırma Talimatı'nı,
n) SU: Suya iniş kalkış yapma yetkisini,
o) SMS: Emniyet yönetim sistemini,
ö) S/S: Seyrüsefer uçuşunu,
p) TF: Test uçuş yetkisini,
r) U: Sabit kanatlı ÇHHA'nı,
s) UH: Çok hafif döner kanadı,
ş) UPL: Çok hafif hava aracı pilot lisansını,
t) UPL(G) Gyroplane tip yetkisini,
u) UPL(H) Döner kanat tip yetkisini,
ü) UPL(M) Esnek kanat tip yetkisini,
v) UPL(U) Sabit kanat tip yetkisini ifade eder.
b) (**Mülga:**)

(3) Bu Talimatta belirtilmeyen tanımlar ve kısaltmalar için 2920 sayılı Kanun, 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan belgelerde belirtilen tanımlar esas alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar ve Gereklilikler

Yurtdışında gerçekleştirilen uçuşların kaydedilmesi

MADDE 5 -(1) Yurtdışında ÇHHA ile gerçekleştirilen bir uçuşun, uçuş kayıt defterine, hem çift kumanda hem de sorumlu pilot olarak kaydedilmesi durumunda bu uçuşlar çift kumanda uçuş olarak kabul edilir.

Lisansların ve yetkilerin tanzimi, temdidi ve yenilenmesi

MADDE 6 -(1) Pilot lisanslarının, ilgili yetkilerin tanzimine, temdidine ya da yenilenmesine yönelik müracaatlar; Genel Müdürlüğe ya da Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş ATO'ya yapılır. Bu müracaatlara, müracaat sahibinin ilgili lisansın ya da yetkinin tanzimi, temdidi veya yenilenmesi için öngörülen gereklilikleri karşıladığını gösteren belgeler eklenir.

(2) Herhangi bir lisansın ya da yetkinin sağladığı imtiyazların kapsamına ilişkin sınırlamalar veya ilave yetkiler lisansa işlenir.

(3) Lisansında birden fazla tip yetkisi olan pilotların yetkileri, yetki süreleri geçersiz hale gelmiş olsa bile, bitiş süreleri ile birlikte işlenir.

Öğrenci pilot

MADDE 7 -(1) Öğrenci pilot;

- a) Bir uçuş öğretmeni tarafından yetkilendirilmediği ve gözetim altında olmadığı sürece yalnız uçuş yapamaz.
- b) İlk yalnız uçuş öncesi 16 yaşını tamamlamalıdır.
- c) Uçuş eğitimi süresince öğrenci pilot lisansına sahip olmalıdır.

Teorik bilginin kredilendirilmesi

MADDE 8 -(1) Uçak, helikopter veya planör pilot lisansına sahip olan ve UPL almak isteyen pilota veya UPL'ye sahip olup farklı bir ÇHHA tipinde yetki almak isteyen pilota ayrıntısı eğitim el kitabında yer alan aşağıda belirtilen ders konularında en az 10 saat teorik eğitim verilir;

- a) Uçuş prensipleri,
- b) Operasyon usulleri,
- c) Uçuş performansı ve planlama,
- ç) Hava aracı genel bilgisi,
- d) Acil durum prosedürleri.

Uçuş süresinin kredilendirilmesi

MADDE 9 -(1) Uçak, helikopter PPL, LAPL veya planör pilot lisansına sahip olan ve UPL almak isteyen pilot veya UPL'ye sahip olup farklı bir ÇHHA tipinde yetki almak isteyen pilot için almaları gereken uçuş eğitim saatleri EK-2 de belirtilmiştir.

Lisansların imtiyazlarının kullanılması

MADDE 10 -(1) Bir lisansın imtiyazları, içindeki mevcut yetkiler ve ilgili sağlık sertifikasının geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

Dokümanları bulundurma ve ibraz etme yükümlülüğü

MADDE 11 -(1) Pilotlar, lisansın imtiyazlarını kullanırken yanlarında geçerli bir sağlık sertifikası ve geçerli bir lisans taşırlar.

- (2) Pilotlar ayrıca fotoğraflı bir kimlik belgesini de yanlarında bulundurlar.
- (3) Pilot veya öğrenci pilot, denetleme maksadıyla otoritenin yetkilendirilmiş temsilcisi tarafından talep edilmesi halinde, uçuş sürelerinin kaydını yetkililere derhal sunarlar.
- (4) Öğrenci pilotlar yalnız olarak gerçekleştirdikleri tüm uçuşlarda öğrenci lisanslarını yanlarında bulundurur.

Uçuş süresinin kaydedilmesi

MADDE 12 -(1) Pilotlar ve öğrenci pilotlar yaptıkları tüm uçuşların detaylarına ilişkin güvenilir nitelikteki kayıtları pilot uçuş kayıt defterine; uçuş tarihi, saati, kalkış ve iniş yapılan meydan/yer, hava aracı tescil işareti, uçuşun niteliği hakkında bilgileri içerecek şekilde kaydederler.

(2) (Ek :) Pilotlar ve öğrenciler hava aracının motor kontrolleri yapılan süreler hariç, kalkış yapmak amacıyla kendi gücü ile veya harici bir güç uygulanmak suretiyle harekete başladığı andan, uçuşun veya görevin sonunda kendisine tahsis edilen park yerine gelip tam olarak durduğu ana kadar geçen toplam süreyi uçuş süresi olarak kayıt edilmesinden sorumludur.

Son dönem tecrübesi

MADDE 13 -(1) Bir pilot; son 90 gün içerisinde ilgili ÇHHA tipinde sorumlu pilot olarak en az 3 kalkış, yaklaşma ve iniş icra etmemiş ise, o tipte yolcu veya ilave kişi taşıyamaz ve öğretmenlik yapamaz.

Lisansların ve yetkilerin iptali, askıya alınması ve sınırlandırılması

MADDE 14 -(1) İlk lisans başvurusu veya yenileme işlemleri safhasında, Genel Müdürlüğe sunulan bilgi ve belgelerde gerçek dışı beyanda bulunduğu belirlenen kişinin lisans ve yetkisi, kişi hakkında yürütülen idari veya adli işlemler tamamlanıncaya kadar askıya alınır ve aksi ispatlanmadığı sürece yeniden lisans başvurusu kabul edilmez.

(2) Lisans ve yetkilerin verilmesi için zorunlu bulunan asgari koşulların tamamının veya bir kısmının ortadan kalkması durumunda lisans ve yetki iptal edilir. Aranılan niteliklerde geçici olarak değişiklik meydana gelen kişinin lisans ve yetkisi, durumunun düzeldiği saptanıncaya kadar askıya alınır.

(3) Lisansı askıya alınan ya da iptal edilen pilot söz konusu lisansı derhal Genel Müdürlüğe iade eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇHHA Pilot Lisansı Gereklilikleri

Asgari yaş

MADDE 15 -(1) Lisans başvurusunda bulunan aday;

- Lisans alabilmek için 17 yaşını,
- Öğretmenlik yetkisi için 18 yaşını tamamlamış olmalıdır.

ÇHHA pilotu için üst yaş sınırı

MADDE 16 -(1) En az geçerli bir LAPL sağlık sertifikası sahibi olmak kaydıyla, ÇHHA pilotu üst yaş sınırı olmaksızın uçuş yapabilir.

(2) 70 yaşını doldurmuş olan ÇHHA pilotu ticari yolcu taşımacılığı yapamaz.

Lisans için aranan şartlar

MADDE 17 -(1) ÇHHA pilot lisansı için müracaatlarda SHY-1 Pilot Lisans Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesinde belirtilen tüm pilot lisansları için genel şartlar aranır.

(2) Genel Müdürlük, yetkilendirilmiş onaylı eğitim organizasyonları tarafından verilen teorik bilgi ve uçuş eğitimleri tamamlandıktan sonra yapılacak teorik bilgi ve uçuş sınavlarından başarılı olanların lisans veya yetkilerini düzenler.

Tıbbi uygunluk

MADDE 18 -(1) Bir lisansın imtiyazlarını kullanmak veya lisans eğitimine başvuruda bulunmak için lisans ya da başvuru sahibinin Genel Müdürlük veya Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş bir havacılık tıp merkezi tarafından verilmiş geçerli bir 1'inci, 2'nci sınıf veya ticari faaliyette bulunmamak koşuluyla LAPL sağlık sertifikasına sahip olmalıdır.

(2) Sağlık sertifikası sahibi; görevini emniyetle yerine getirmesinde herhangi bir olumsuz etkisi olmadığından tamamen emin olmadıkça, reçeteli ya da reçetesiz herhangi bir ilaç alamaz ve tedavi sürecine giremez. Eğer şüphe varsa Genel Müdürlük veya yetkili havacılık tıp merkezinden tavsiye alınmalıdır.

(3) Lisans sahipleri, kendilerinde sağlık yönünden hava araçlarını emniyetli bir şekilde kullanamayacak şekilde herhangi bir bozulmayı fark ettikleri zaman lisanslarının ve yetkilerinin imtiyazlarını kullanamazlar.

Teorik bilgi eğitimi

MADDE 19 -(1) (**Değişik:**) UPL başvurusu yapan adaylar, bir ATO tarafından, aşağıda belirtilen ders konularına göre brifingler ve sınavlar hariç 40 saatten aşağı olmamak kaydıyla, Genel

Müdürlük tarafından onaylanmış program çerçevesinde verilen eğitim kursunu tamamlamalıdır. Bu eğitim kursu uygun teorik bilgi eğitimini ve uçuş eğitimini kapsamalıdır.

Genel Konular;

- a) Hava hukuku,
- b) İnsan performansı,
- c) Meteoroloji,
- ç) Haberleşme,
- d) Emniyet Yönetim Sistemi,

Farklı hava aracı tiplerine yönelik özelleşmiş konular;

- d) Uçuş prensipleri,
- e) Operasyon usulleri,
- f) Uçuş performansı ve planlaması,
- g) Hava aracı genel bilgisi,
- ğ) Acil durum prosedürleri,
- h) Seyrüsefer.

Teorik bilgi sınavları

MADDE 20 -(1) (**Değişik:**) ATO adayların bireysel gelişimlerini takip etmek için teorik ders başlıklarına göre her ders için teorik bilgi sınavlarını tamamlamalıdır.

(2) (**Değişik:**) ATO bünyesinde yapılan teorik sınavlarda başarılı olan ve uçuş eğitimini tamamlayan adaylar Genel Müdürlük veya Genel Müdürlükçe yetkilendirilen kontrol pilotu tarafından 120 soruluk genel teorik bilgi sınavına tabi tutulur.

(3) (**Değişik:**) Teorik bilgi sınavında geçer not 100 puan üzerinden 75 puandır. Kontrol pilotu tarafından yapılacak acil durum prosedürleri sınavında ise geçer not 100 puan üzerinden 100 puandır.

(4) Sınavda başarılı olamayan aday başarısız olduğu dersten yeniden sınava girebilir. Teorik bilgi sınavında iki kez başarısız olan aday ilk eğitimin % 20'si kadar ilave eğitim almak koşuluyla sınava tekrar katılır.

Uçuş eğitimi

MADDE 21 -(1) (**Değişik:**) Yetkili ATO'ya UPL almak için başvuran pilot adayı, Genel Müdürlük tarafından onaylanmış kurs programına göre; ayrıntısı aşağıda belirtilen toplam en az 30 saatlik uçuş eğitimini tamamladıktan sonra Genel Müdürlük tarafından görevlendirilen kontrol pilotu ile yapılacak en az 01:30 saat UPL kontrol uçuşunda başarılı olmalıdır:

- a) (**Değişik:**) 27 saat çift kumanda uçuş eğitimi,
- b) (**Değişik:**) İlk yalnız, yalnız hava hareketlerini ve/veya seyrüsefer yalnız uçuşunu kapsayan en az 03.00 saat yalnız uçuş,
- c) (**Ek:**) En az biri kalkış meydanından farklı bir meydana tam duruşlu inişin yapıldığı ve 100 km'lik (55 NM) 01:30 yalnız seyrüsefer uçuşunu kapsayan 3 saatlik gözetim altında yalnız uçuşu veya en az biri kalkış meydanından farklı bir meydana tam duruşlu inişin yapıldığı en az 150 km'lik (80 NM) seyrüsefer uçuşunu içeren toplamda 3 saatlik çift kumanda uçuşu,

(2) İlk yalnız uçuş öncesinde, eğitimi veren öğretmen dışında bir öğretmen tarafından yapılacak ilk yalnız kontrol uçuşu yapılır. Kontrole giren öğretmen yalnız uçuş sırasında yerde gözlemci olarak bulunmalıdır. İlk yalnız uçuş kontrol uçuşu ile aynı günde tamamlanmalıdır. Sonraki güne kaldığında kontrol uçuşu yenilenmelidir. İlk yalnız uçuş, hava aracına yerleştirilecek bir kamera ile kayıt altına alınmalıdır.

(3) (**Mülga:**)

Yetenek testi

MADDE 22 -(1) Teorik eğitim, uçuş eğitimi ve sınavlarını tamamlayan adaylar Genel

Müdürlükçe görevlendirilecek kontrol pilotu tarafından yetenek testine tabi tutulur.

(2) Yetenek testine girecek adaylar, eğitimden sorumlu kuruluş tarafından Genel Müdürlüğe önerilir. Eğitim kayıtları kontrol pilotuna ibraz edilmelidir.

(3) Yetenek testi, adayın eğitim aldığı hava aracı modeli ile yapılır. Değişik bir model hava aracı ile yapılacak yetenek testi öncesinde, en az 1 saat fark intibak uçuş eğitimi verilmelidir.

(4) Yetenek testinde adaylar, sorumlu pilot (PIC) olarak söz konusu hava aracı tipinde ilgili usulleri ve manevraları, tanınacak imtiyazlara uygun yetkinlikle gerçekleştirme becerisine sahip olduklarını sergilemelidir.

(5) Geçme notları:

a) Yetenek testinin, adayın uçtuğu hava aracı kategorisine uygun uçuş safhalarını temsil eden farklı bölümlere ayrılmış olması gerekir.

b) Herhangi bir bölümün bir unsurunda başarılı olamayan aday söz konusu bölümün tamamında başarısız olmuş sayılır. Adayın sadece 1 bölümde başarısız olması durumunda sadece o bölüme yeniden girmesi gerekir. Birden fazla bölümde başarısız olması durumunda, aday testin tümünde başarısız olmuş sayılır.

(6) Testin, bu maddenin beşinci fıkrasının (b) bendi uyarınca tekrar edilmesi gerektiği durumlarda; adayın, önceki denemede başarılı olduğu bölümler de dâhil olmak üzere, herhangi bir bölümde başarısız olması halinde, aday testin tümünde başarısız olmuş sayılır.

(7) Testin tüm bölümlerini iki denemede geçemeyen adaylar ilave uçuş eğitimi alır.

Lisans / yetki verilme şartları ve geçerliliği

MADDE 23 -(1) Eğitim el kitabına uygun olarak verilen eğitimin tamamlanmasının ardından; ATO aşağıda belirtilen evraklarla birlikte Genel Müdürlüğe müracaat eder. Lisans düzenlenerek adaya veya ATO'ya teslim edilir:

- UPL başvuru formu,
- Sağlık sertifikası fotokopisi,
- Teorik bilgi sınav sonuç belgesi,
- Yetenek testi formu,
- Pilot uçuş kayıt defteri aslı ve ilgili sayfa fotokopisi,
- 2 adet fotoğraf.

(2) Lisans 5 yıllık olarak tanzim edilir ve bir yetkinin ilk defa tanziminde ya da yenilenmesinde Genel Müdürlük tarafından yeniden düzenlenir.

(3) ÇHHA Pilot lisans yetkisi 24 ay süreyle, öğretmenlik yetkisi 36 ay süreyle verilir.

UPL ve Yetki Yenileme/ Temdit

MADDE 24 -(1) (**Değişik:**) Bir lisansın yenilenmesi için;

a) Pilotun normal usuller ve acil durum prosedürleri sınavında geçer not alması gerekir,
b) ATO'ların lisans/tip yetkisi yenileme işlemi için başvuruda bulunan pilotla ilgili aşağıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak her pilot için ayrı bir tazeleme programı hazırlaması gerekir:

- Başvuru sahibinin tecrübesi,
- Yetkinin imtiyazlarının en son kullanıldığı tarihten itibaren geçen süre miktarı,
- Hava aracının karmaşıklığı,
- Başvuranın başka bir hava aracı tipine veya sınıfına ilişkin geçerli bir yetkisi olup olmadığı

ve

5) Gerekli görülmesi halinde, başvuru sahibinin ilgili tip ya da yetkide, benzetilmiş yeterlilik kontrolündeki performansının görevlendirilecek bir uçuş öğretmeni tarafından belirlenmesi.

c) (**Değişik:**) Yapılması planlanan ve başarıyla tamamlanan tazeleme eğitimi sonrasında, yeterlilik kontrolü öncesinde tazeleme eğitim kayıtları kontrol pilotuna sunulacaktır.

(2) (**Değişik:**) Bir lisansın temdidini için,

a) (**Ek:**) Pilotun normal usuller ve acil durum prosedürleri sınavlarında geçer not alması,

b) (**Ek:**) UPL sahibi pilotlar lisanslarının imtiyazlarını son 12 ay içerisinde 12 kalkış ve iniş dahil olmak üzere sorumlu pilot olarak en az 12 saatlik uçuş süresi ve bir öğretmen pilot ile birlikte toplamda 1 saat uçuş süresini kapsayan tazeleme eğitimi alması durumunda veya,

c) (**Ek:**) Yetkili bir kontrol pilotu tarafından yapılacak yeterlilik kontrolünden geçmesi durumunda temdit edilir.

(3) (**Değişik:**) Öğretmenlik sertifikasyon yetkilerinin temdidini için aşağıdaki üç koşuldaki ikisini yerine getirmelidir.

a) (**Değişik:**) Uçuş öğretmenlik sertifikası geçerlilik süresi içerisinde, uçuş öğretmeni yada kontrol pilotu olarak en az 50 saatlik uçuş eğitimini, bu sürenin en az 15 saatini son 12 ay içerisinde tamamlamış olmalıdır.

b) (**Değişik:**) Uçuş öğretmenlik sertifikasının geçerlilik süresi içerisinde bir öğretmen tazeleme seminerine katılmış olmak,

c) (**Ek:**) Uçuş öğretmenlik sertifikasının son geçerlilik tarihinden önceki 12 ay içerisinde bir kontrol pilotu ile yetkinlik değerlendirmesinden geçmek.

(4) Temdit ve yenilemelerde kontrol uçuşları, pilotun sahip olduğu lisans tipindeki hava aracı ile yapılır.

(5) Talep edilmesi halinde; gerçek kişiler üzerine tescil edilmiş hava araçlarında sadece sahiplerini kapsayacak şekilde ve havacılık kulüpleri üyelerinin kulübe tescil edilmiş hava araçları ile yeterlilik kontrolleri yapılabilir. Yeterlilik kontrolleri öncesinde tazeleme uçuşu gerekiyor ise bu uçuşların ve yeterlilik kontrollerinin ATO bünyesinde bulunan hava araçları ile yapılması zorunludur.

(6) (**Ek:**) Öğretmenlik sertifikasyon yetkilerinin sona ermesi durumunda adayın yenileme öncesindeki 12 ay içerisinde bu Talimatın 33 üncü maddesine uygun düzenlenmiş bir öğretmen tazeleme seminerine katılmış olması ve bir kontrol pilotu ile yetkinlik değerlendirmesine girmesi gerekmektedir.

İlave yetkiler ve gereklilikler

MADDE 25 -(1) Sudan kalkış iniş yetkisi: Bu yetki başvurusu öncesinde, UPL tanziminden sonra ilgili hava aracı tipinde 20 saat sorumlu pilot uçuşu ve 80 defa kalkış iniş tecrübesi sağlanmalıdır. Daha sonra, yetkili bir ATO'da teorik eğitim ile en az 5 saat ve 30 sudan kalkış inişi içeren uçuş eğitimi alınmalıdır. Yetkili bir kontrol pilotu ile yapılacak yetenek testinde başarılı olunması halinde bu yetki lisansa (SU) harfleriyle işlenir.

(2) (**Değişik:**) Paraşütçü atma: Paraşütçü atmak için uygun ÇHHA paraşüt atma operasyonu yapacak pilotların, UPL tanziminden sonra sorumlu pilot olarak asgari 70 saat uçuş ve 100 kalkış deneyimine sahip olması gerekmektedir. Pilot aşağıdaki gerekliliklerin yerine getirilmesi durumunda hava aracından paraşütçü atabilir, pilot lisansına herhangi bir yetki işlenmez.

a) (**Ek:**) Paraşüt eğitmenleri veya en az D seviyesi geçerli serbest paraşütçü lisansına sahip olan veya uluslararası havacılık kuruluşları tarafından verilmiş D seviyesine eşdeğer serbest paraşütçü tarafından verilmek üzere paraşütlerin kuşam tertibatı, emniyet açılma sistemleri, istemsiz paraşüt açılmalarının önlenmesi, acil durumlarda takip edilecek prosedürleri de içeren paraşütçü bırakma teknikleri ve prosedürleri hakkında birifing yapılır,

b) (**Ek:**) Sorumlu pilot tarafından operasyonel emniyet tedbirleri alınarak, en az D seviyesi geçerli serbest paraşütçü lisansına sahip olan veya uluslararası havacılık kuruluşları tarafından verilmiş D seviyesine eşdeğer serbest paraşütçü belgesine sahip paraşütçüler, paraşüt atmaya uygun hava araçlarından atılır.

(3) (**Değişik:**) Pano çekme yetkisi: Bu yetki başvurusu öncesinde, UPL tanziminden sonra 100 saat sorumlu pilot uçuşu ve 200 kalkış iniş tecrübesi sağlanmalıdır. Bu uçuşların en az 30 saati

faaliyetin gerçekleştirileceği ÇHHA kategorisinde tamamlanmalıdır. Daha sonra; bir ATO'da pano çekme operasyonlarına ilişkin teorik eğitim tamamlanmalı ve 10 sorti çift kumanda, 5 sorti yalnız olmak üzere toplam 15 sorti ve 3 saati içeren uçuş eğitimini tamamlamalı, Kontrol pilotu nezaretinde değerlendirme uçuşunda başarılı olunması durumunda bu yetki pilotun lisansına (PÇ) harfleriyle işlenir.

(4) Hava aracı çekebilme yetkisi: Bu yetki başvurusu öncesinde, UPL tanziminden sonra 50 saat sorumlu pilot uçuşu ve 100 kalkış iniş tecrübesi sağlanmalıdır. Daha sonra;

a) Bir ATO'da hava aracı çekme operasyonlarına ilişkin teorik bilgi eğitimi tamamlanmalı,

b) Çekme yetkisi alacak adaylar çekecekleri hava aracına ait pilot yetkileri yoksa, yolcu olarak, yetkileri varsa pilot olarak 5 sorti çekilen pozisyonunda uçuş yapılmalı,

c) (**Değişik:**) 10 sorti çift kumanda, 5 sorti yalnız olmak üzere toplam 15 sorti ve 4 saati içeren hava aracı çeken pozisyonunda uçuş eğitimini tamamlamalı,

ç) (**Değişik:**) Kontrol pilotu nezaretinde değerlendirme uçuşunda başarılı olunması durumunda bu yetki pilotun lisansına (AT) harfleriyle işlenir.

d) (**Ek:**) Uçak sınıfında planör çekme yetkisi bulunan pilotlar, ilgili ÇHHA kategorisinde lisansa ve en az 10 saat sorumlu pilot uçuşuna sahip olmaları durumunda ÇHHA ile hava aracı çekme yetkisine sahip olurlar, UPL lisanslarına yetki işlenir.

(5) (**Mülga:**)

(6) Test uçuşu yetkisi: Bu yetkiye sahip olmak için başvuru öncesinde adayın:

a) ÇHHA kategorisinde 500 saat uçuş tecrübesine sahip olması,

b) İlgili hava aracı tipinde en az 250 saat uçuş tecrübesini tamamlamış olması,

c) İlgili hava aracı tipinde; kanat/rotor, gövde ve motor bakım yetkilerine sahip olması,

ç) Bir ATO'da ilgili hava aracının test uçuşuna uygun bir eğitim kursunu tamamlamış olması gerekir. Bu eğitim tamamlandıktan sonra bu yetki pilotun lisansına (TF) harfleriyle işlenir. Bir ATO'da ilave eğitim kursunu tamamladıktan sonra bu yetkinin kapsamı, farklı tipte bir hava aracını içerecek şekilde genişletilebilir.

Bu eğitim aşağıda belirtilen konuları kapsamalıdır:

1) 2 saat performans,

2) 2 saat stabilite ve kontrol, sevk ve idare nitelikleri,

3) 3 saat sistemler,

4) 2 saat test yönetimi,

5) 3 saat risk / emniyet yönetimi.

(7) İlave kişi uçurabilmek için; UPL lisans tanziminden sonra ilgili hava aracı tipinde sorumlu pilot olarak 20 saat uçuş ve 80 kalkış inişi tamamlamak yeterli olup lisansa bir işlem yapılmaz.

(8) (**Değişik:**) Yolcu taşıma yetkisi için: UPL tanziminde sonra sorumlu pilot olarak 70 saat ve 100 kalkış inişi tamamlamış olması yeterli olup lisansa herhangi bir işlem yapılmaz.

(9) Tecrübe uçuşu için; ilgili hava aracı tipinde geçerli pilot lisansı yeterli olup lisansa ilave yetki kaydına gerek yoktur.

(10) (**Ek:**) Ticari özel operasyonlarda kullanılacak hava aracının azami kalkış ağırlığının (MTOW) 475 kg ve altında olması durumunda, asgari UPL lisansına sahip olması gerekmekte olup, UPL sahibi pilotlarda 270 saat uçuş tecrübesi aranır. UPL sahibi pilotun aynı zamanda SHT-FCL-A-H-S lisanslarına sahip olması durumunda ticari özel operasyon yapılacak ÇHHA kategorisinde 70 saati sorumlu pilot olmak üzere, toplamda 270 saat uçuş tecrübesi aranır.

ICAO üyesi olan ülkeler tarafından tanzim edilen lisansın milli lisansa çevrilmesi

MADDE 26 -(1) ICAO üyesi yabancı ülkeden lisans almış Türk uyruklu pilotun ülkemizde uçuş faaliyetinde bulunabilmesi için lisansının milli lisansa çevrilmesi gerekir. Bu kişiler öncelikle SHY-1 Pilot Lisans Yönetmeliği'nin 16'ncı maddesinde belirtilen şartları sağlamalıdır.

(2) Lisans çevriminde pilotun almış olduğu teorik bilgi ve uçuş eğitim saatleri sahip olduğu lisansa göre milli mevzuatımız çerçevesinde karşılaştırılır. Bu karşılaştırma sonucunda lisans çevrimi

için başvuran pilot adayının yabancı ülkede aldığı eğitimin toplam teorik bilgi ders ve uçuş saatleri bu Talimatta belirlenen saat ve sürelerin altında kalıyorsa öncelikle eksik oldukları eğitim saatleri yetkili ATO'da tamamlanır.

(3) (**Değişik:**) Lisans çevrimi için başvuran pilot adayının yabancı ülkede aldığı eğitimin toplam teorik ders ve uçuş saatleri bu Talimatta belirlenen ile aynı veya üzerindeyse, ayrıntısı ATO eğitim el kitabında belirlenen en az beş saat uçuş eğitimini tamamlar. Daha sonra, bu Talimatın 20 inci maddesinde yer alan hükümler uyarınca teorik bilgi sınavına girer ve başarılı olması halinde Genel Müdürlüğün görevlendireceği kontrol pilotuyla kontrol uçuşuna alınır.

(4) Pilot, kontrol uçuşunda başarısız olması halinde, kontrol pilotunun belirleyeceği görev ve sürelerde, yetkili ATO bünyesinde eğitim uçuşu yapar.

(5) (**Değişik:**) Bu adaylardan eğitim başlangıcında ayrıca aşağıdaki belgeler istenir:

a) Yabancı ülkeden almış olduğu lisansın aslı,

b) (**Değişik:**) Pilot kayıt defteri,

c) (**Ek:**) Bu Talimatın 18 inci maddesinde yer alan hükümleri uyarınca düzenlenmiş bir sağlık sertifikası.

(6) ICAO üyesi olmayan ülkeler tarafından tanzim edilmiş lisansların milli lisansa çevrimi yapılmaz.

Yabancı uyruklu pilotların lisans validasyonu

MADDE 27 -(1) (Değişik:) İşletmenin yabancı pilot çalıştırabilmesi için pilotun lisansını ve yetkisini valide ettirmesi gerekir.

(2) (**Değişik:**) Yabancı pilotun lisansının valide edilebilmesi için pilotun geçerli bir lisansa ve görev yapacağı tipte 500 saat uçuş yaptığının belgelendirilmesi gerekir.

(3) (**Değişik:**) Yabancı uyruklu pilota ait lisansın ilk validasyonunda pilotun yetkili ATO'da Türk Sivil Havacılık Kuralları, Hava Hukuku, Havacılık Meteoroloji Kodları, Uçuş Planlama ve Performansı ve İnsan Performansı ile Acil Durum Prosedürleri konularında ayrıntısı ATO eğitim el kitabında belirlenen en az 6 saatlik teorik bilgi eğitimi alması ve bu eğitimler neticesinde yapılacak teorik bilgi sınavlarından başarılı olması gereklidir. Teorik bilgi sınavı Türkçe veya İngilizce olarak yapılabilir.

(4) Teorik bilgi sınavlarından başarılı olan yabancı uyruklu pilotun, ATO'nun öğretmen pilotu eşliğinde bir saat tazeleme uçuşunun ardından Genel Müdürlüğün görevlendireceği kontrol pilotuyla yapılacak kontrol uçuşunda başarılı olması gerekir. Pilotun başarılı olması halinde sonuç, kontrol pilotu tarafından pilotun uçuş kayıt defterine işlenir ve kontrol formu Genel Müdürlüğe iletilir. Lisans Genel Müdürlük tarafından valide edilir.

(5) Validasyon kontrol uçuşları Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş kontrol pilotu tarafından ATO'ya ait ÇHHA ile yapılır.

(6) (**Değişik:**) Yabancı uyruklu pilotun asıl lisansın geçerliliğini koruyor olması koşuluyla azami 12 ay sürelidir. Bu süre sonunda validasyonun temdidi bu Talimatta öngörülen koşullar doğrultusunda gerçekleştirilir. Temdidin süresi 12 aydır. Validasyonun yenilenmesi veya pilotun şirket değiştirmesi halinde şirket tarafından yapılan başvuruda ilk validasyon usulleri uygulanır.

(7) Validasyon belgesi için başvurular pilotun çalışacağı işletme tarafından yapılır ve sadece verildiği işletme bünyesinde geçerlidir. Başvuruda aşağıdaki belgeler istenir:

a) İlgili bakanlıktan çalışma izni,

b) İlgili bakanlıktan ikamet tezkeresi,

c) Lisansın renkli fotokopisi,

ç) Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş havacılık tıp merkezinden, Şikago Sözleşmesi EK-1'e göre sağlık muayenesinden geçerek alınmış geçerli bir 1 inci, 2'nci sınıf veya LAPL sağlık sertifikası,

d) Pasaportun renkli fotokopisi,

e) Uçuş kayıt defteri,

f) Pilotun lisans almış olduğu ülkenin sivil havacılık otoritesinden alınmış teyit mektubu.

(8) ICAO üyesi olmayan ülkeler tarafından tanzim edilmiş lisansların validasyonu yapılmaz.

(9) (**Ek:**) Pilot lisanslarına belirli süreli spesifik görevler için validasyon belgesi düzenlenmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

a) (**Ek:**) Üretici uçuşları bağlamında ilk kez hizmete sunulacak hava araçlarına yönelik eğitim uçuşları, tanıtım uçuşları, ferry ya da test uçuşları gibi belirli süreli spesifik görevlere yönelik olarak azami 12 aylık bir dönem için ICAO üyesi ülkeler tarafından tanzim edilmiş bir lisansı ve sağlık sertifikası kabul edebilir.

b) (**Ek:**) Doğrudan ya da dolaylı olarak hava aracı üreticisi veya bir havacılık otoritesi tarafından istihdam edilen lisans sahibinin imtiyazları tip yetkisinin ilk verilmesine ilişkin uçuş eğitimi ve test işlemleri, işleticinin pilotları tarafından icra edilen teslimat veya ferry uçuşları, tanıtım uçuşları veya test uçuşları icra etmekle sınırlı olacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Uçuş Öğretmenliği**

Öğretmenlik yetkisi

MADDE 28 -(1) Bir kişi ancak; bu Talimat doğrultusunda tanzim ya da kabul edilmiş geçerli bir pilot lisansı ve verilen eğitime uygun geçerli bir öğretmenlik yetkisine sahip olması halinde eğitim verebilir.

Ön koşullar

MADDE 29 -(1) Öğretmenlik eğitimine alınacak pilot, eğitim öncesinde aşağıda belirtilen şartları sağlamalıdır:

a) 18 yaşını tamamlamış olmak,

b) Asgari lise ve dengi okul mezunu olmak,

c) Geçerli bir UPL ve ilgili tipte en az 6 aylık tecrübeye sahip olmak,

ç) Öğretmenlik yapacağı tipte, 15 saati son altı ayda olmak üzere, en az 50 saat sorumlu pilot uçuşunu içeren, 100 saatlik toplam uçuşa sahip olmak,

d) Herhangi bir hava aracı tipinde; sorumlu pilot olarak, hava trafik hizmetinin verildiği farklı bir meydana, tam duruşlu minimum 100 km'lik iki ayrı uçuşu kapsayan 15 saat seyrüsefer uçuşuna sahip olmak,

e) Eğiticinin eğitimi sertifikasına sahip olmak,

f) Öğretmenlik kursu başlangıcından en fazla 6 ay öncesinde eğitimi verecek ATO'nun uçuş öğretmeni ile yapılmış olan kabul öncesi uçuş testinden geçmiş olmak.

Uçuş öğretmenliği eğitim kursu

MADDE 30 -(1) Öğretmenlik yetkisi için ön koşulları sağlayan adaylar, bir ATO'da bu maddede belirtilen teorik bilgi ve uçuş eğitimini içeren kursu tamamlamalıdır.

(2) Yetkili ATO'dan alınacak ve aşağıda belirtilen konuların öğrenciye anlatım teknikleri ile görsel işitsel yardımcılarıyla dersi etkin kılma yöntemlerini içeren toplam 20 saatlik teorik bilgi eğitimi;

- a) İnsan performansı ve limitleri,
- b) Acil durum prosedürleri,
- c) Uygulamalı eğitim teknikleri,
- ç) İlgili hava aracının sistem bilgisi,
- d) Meteoroloji,
- e) Seyrüsefer, harita ve GPS,
- f) Uçuş prensipleri.
- g) (Ek:) Emniyet yönetim sistemi

(3) 19 saat çift kumanda uçuşu ve 5 saat takım uçuşu (team-ride) olmak üzere toplam 24 saat uçuş eğitimi ve Genel Müdürlükçe yetkilendirilmiş kontrol pilotuyla gerçekleştirilecek en az 90 dakikalık yetkinlik değerlendirme uçuşu.

(4) Uçuş eğitimi aşağıdaki konuları içermelidir:

- a) Bütün uçuş eğitim safhalarının öğretme tekniklerini,
- b) Öğrencilerin yaptığı hatalar ve bunlara karşı uçuş emniyetinin korunmasını,
- c) Hava aracının teknik özelliklerinin öğrenciye ?göster-yap? tekniğiyle anlatılmasını,
- ç) Acil durum prosedürlerinin anlatımı ve benzetilmiş acil durum senaryolarının uygulanması.

(5) Eğitim ve kontrol uçuşunu başarıyla tamamlayan adaylara tahditli uçuş öğretmeni yetkisi verilir.

Öğretmenlik yetkilerinin kredilendirilmesi

MADDE 31 -(1) Tahditsiz olarak uçak, planör, helikopter veya herhangi bir ÇHHA tipinde öğretmenlik yetkisi olup, başka bir ÇHHA tipinde öğretmenlik eğitimi almak isteyenler eğitim öncesinde ilgili ÇHHA tipinde en az 50 saat PIC uçuş tecrübesine sahip olmalıdır. Bu adaylar, yetki istedikleri hava aracına ait aşağıda belirtilen konularda en az 6 saat teorik eğitimi tamamlamalıdır:

- a) Uçuş prensipleri,
- b) Operasyon usulleri,
- c) Uçuş performansı ve planlaması,
- ç) Hava aracı Genel bilgisi,
- d) Acil durum prosedürleri,
- e) Seyrüsefer.

(2) Kredilendirme yapılarak öğretmenlik yetkisi isteyen aday en az 8 saat çift kumanda uçuş eğitimini tamamlamalıdır.

(3) Genel Müdürlüğün yetkilendireceği kontrol pilotu tarafından yapılacak en az 90 dakikalık yetkinlik değerlendirme uçuşunu tamamlamalıdır.

(4) Tahditli uçuş öğretmenlik yetkisine sahip olanlar için ÇHHA öğretmenlik eğitiminde herhangi bir kredilendirme yapılmaz.

Öğretmenlik yetkinlik değerlendirmesi

MADDE 32 -(1) İlk öğretmenlik yetkilendirmesinde veya yetkinin devamı için yapılacak yetkinlik değerlendirmesinde pilot; kontrol pilotunun tercih edeceği bir konuyu nazari sunum şeklinde anlatmalı ve kontrol pilotunun ya da derse öğrenci rolüyle alınmış kişilerin konu hakkındaki sorularına verdiği yanıtlarla gerekli düzeyde eğitim verme yeteneğine sahip olduğunu kontrol pilotuna

sergilemelidir.

(2) Yetkinlik değerlendirmesi uçuş eğitiminde kullanılan tipteki hava aracı üzerinde ve en az 90 dakikalık bir uçuşla gerçekleştirilir.

(3) Öğretmenlik yetkisinin temdidi için yapılan yetkinlik değerlendirmesinde başarısız olan uçuş öğretmenleri, yetkisi devam ediyor olsa bile, bu değerlendirmeyi başarıyla tamamlayıncaya kadar öğretmenlik yetkisinin imtiyazlarını kullanamazlar.

Uçuş öğretmenliği imtiyazları, öğretmenlik semineri

MADDE 33 -(1) Tahditli uçuş öğretmeni; sadece eğitim aldığı ÇHHA tipinde, tahditsiz öğretmenin nezareti ve gözetimi altında, kontrol uçuşları hariç uçuş eğitimi verebilir. Tahditli öğretmenlik yetkisine sahip uçuş öğretmenin tahdidinin kaldırılması için:

- Gözetim altında 40 saat teorik ders vermesi,
- Yetkili öğretmen gözetiminde en az 40 saat öğretmen uçuşunu tamamlaması,
- En az iki öğrencinin uçuş eğitiminde kontrol uçuşları hariç lisans alma seviyesine kadar eğitim vermesi,

ç) Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş kontrol pilotuna 1 saat teorik sunum yapmalı ve en az 90 dakikalık saatlik yetkinlik değerlendirme uçuşunda başarılı olmalıdır.

(2) Tahditsiz uçuş öğretmeni sadece yetkili olduğu hava aracı tipinde ve sahip olduğu ilave yetkiler kapsamında eğitim verebilir.

(3) Uçuş öğretmenliği eğitimi verebilmesi için, uçuş eğitimi vereceği tipteki hava aracı ile tahditsiz olarak en az 100 saat uçuş öğretmenliği yapmış olması gereklidir.

(4) (**Ek:**) Öğretmenlik semineri yetkili ATO tarafından en az bir günlük programı kapsayacak şekilde tecrübeli uçuş öğretmeni, kontrol pilotları tarafından verilir. Seminer sonrası katılımcılara katılım belgesi verilir. Tazeleme seminerinin içeriği aşığıda verilmiştir.

a) (**Ek:**) SHY-1 Pilot Lisans Yönetmeliği, SHT-UPL Çok Hafif Hava Aracı Pilotu Lisanslandırma Talimatı hakkında bilgi ve operasyonel gereklilikler, yeni veya mevcut kurallar, ilgili ulusal düzenlemeler, genelgeler,

b) (**Ek:**) Öğretim ve öğrenim teknikleri, etkileşimli anlatım, öğretim görevlisinin rolü,

c) (**Ek:**) İnsan faktörleri, emniyet yönetim sistemi, uçuş güvenliği, olay ve kaza önleme,

ç) (**Ek:**) Standart operasyon prosedürleri kapsamında tüm hava hareketleri derslerinin anlatımı, sunumu,

d) (**Ek:**) Hava aracı genel bilgisi ve acil durum usullerinin anlatımı, sunumu,

e) (**Ek:**) Uçuş öncesi ve sonrası brifingler.

f) (**Ek:**) Seyrüsefer becerileri, mevcut radyo seyrüsefer yardımcıları, ve meteoroloji ders anlatımları

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kontrol Pilotları

Kontrol pilotları için ön koşullar

MADDE 34 -(1) Kontrol pilotluğu yetkisine ilk defa başvuran adaylar aşığıda belirtilen hususları sağlamalıdır:

a) Kontrol pilotluğu imtiyazlarına ilişkin bilgiye ve uygun tecrübeye sahip olmak,

b) Son 3 yıl içerisinde; herhangi bir lisans veya yetkisinin askıya alınması, sınırlandırılması veya iptali de dâhil olmak üzere, Genel Müdürlük tarafından hiçbir idari yaptırıma tabi tutulmamış olmak,

c) Yetki istediği hava aracı tipinde uçuş öğretmenliği yetkisine sahip olmak,

ç) Yetki istediği tipte 100 saat öğretmenlik uçuşunu içeren en az 200 saatlik uçuş süresini tamamlamış olmak.

(2) Kontrol pilotunun uçuş öğretmenliği yetkinlik değerlendirme yapabilmesi için; yetki istediği tipte 50 saat uçuş öğretmenlik eğitimini içeren 200 saat öğretmenlik uçuşu ile toplamda 500 saat uçuş tecrübesine sahip olmalıdır.

(3) Gerekli sayıda ve yeterlilikte kontrol pilotu bulunmadığı durumlarda; o tip için öğretmenlik yetkisi bulunması ön koşulu ile farklı bir tipte kontrol pilotu yetkisi olanlar yukarıda belirtilen şartlar aranmaksızın Genel Müdürlükçe yetkilendirilebilir.

Tarafsızlığın ihlal edilebileceği durumlarda imtiyazların sınırlanması

MADDE 35 -(1) Kontrol pilotları aşağıda belirtilen durumlarda lisans ve yetki tanzimine yönelik olarak adayların yetenek testlerini ya da yetkinlik değerlendirmelerini icra edemezler:

- a) Kontrolü yapılacak adayın uçuş eğitiminin %25'inden fazlasında görev yapmış olması,
- b) Adayın yetenek testine önerilmesinden sorumlu olması,
- c) Tarafsızlıklarının etkilenebileceğini düşündüklerinde.

Kontrol pilotları için standardizasyon kursu

MADDE 36 -(1) (**Değişik:**) Kontrol pilotluğu yetkisi veya temdidi için başvuran adayların yetkili otorite tarafından düzenlenen ya da bir ATO'da yetkili otoriteden onaylı bir standardizasyon kursuna katılmaları gerekir.

(2) Standardizasyon kursu teorik ve uygulamalı eğitimden oluşmalı ve en az aşağıda belirtilen unsurları içermelidir:

a) (**Değişik:**) Bu Talimatta konu ile ilgili öngörülen gerekliliklere ve ilgili uçuş operasyon gerekliliklerine, yetenek testlerinin, yeterlilik kontrollerinin ve yetkinlik değerlendirmelerinin icra edilmesi ve bunların dokümantasyonunun ve raporlamasının yapılmasına yönelik teorik eğitim,

b) Ulusal havacılık kuralları, kişisel verilerin korunması, sorumluluk ve yükümlülükler, kaza sigortaları ve ücretlendirme hakkında bilgilendirme,

c) Adayın yetki istediği tipte; yetenek testi, yeterlilik kontrolü ya da yetkinlik değerlendirmesinin icra edilmesi.

ç) (**Ek:**) Onaylı eğitim organizasyonlarının yönetim sistemi, operasyonel gereklilikler,

d) (**Ek:**) Test veya kontrollerin metodu, test veya kontrol içeriği,

e) (**Ek:**) Adayın performansının değerlendirilmesi ile ilgili temel bilgiler.

Kontrol pilotu yetkinlik değerlendirmesi

MADDE 37 -(1) Kontrol pilotluğu yetkisi için başvuran adaylar; brifing, yetenek testinin, yeterlilik kontrolünün veya yetkinlik değerlendirmesinin icrası ve teste, kontrole ya da değerlendirmeye tabi tutulan adayın değerlendirilmesi, uçuş sonrası brifing ve kayıt dokümantasyonları da dahil olmak üzere, bir yetenek testine, yeterlilik kontrolüne ya da yetkinlik değerlendirmesine tabi tutulmak suretiyle yetkinliklerini Genel Müdürlüğün yetkilendirdiği kontrol pilotuna sergilemelidir.

Kontrol pilotluğu yetkisinin geçerlilik süresi, temdidi ve yenilenmesi

MADDE 38 -(1) Kontrol Pilotluğu yetkilerinin geçerlilik süresi 3 yıldır.

(2) (**Değişik:**) Yetkinin temdidi için, yetkisinin geçerlilik süresinin son yılında yetkili otorite tarafından düzenlenen yada onaylı bir eğitim organizasyonunda yetkili bir otoriteden onaylı kontrol pilotu tazeleme kursuna katılması ve Genel Müdürlüğün yetkilendirmiş olduğu kontrol pilotu ile yetkinlik değerlendirmesinde 01.00 saat uçuş yapılması gerekir.

(3) Kontrol pilotluğu yetkisinin sona erdiği tarihten itibaren 1 yıldan fazla süre geçmesi

durumunda, bu Talimatın 37 nci maddesine göre yeniden yetkilendirme yapılması gerekir. Yetkinin sona ermesinden itibaren 1 yıl geçmemesi halinde, yetkinin temdidini için yetkinlik değerlendirmesinde başarılı olunması yeterlidir.

(4) (**Değişik:**) Temdit için başvuruda bulunan adayın birden çok kontrol pilotu kategorisinde imtiyazlara sahip olması durumunda, adayın sahip olduğu kontrol pilotluğu sertifikası kategorilerden biri için bu Talimat gerekliliklerini karşılamaması durumunda, sahip olduğu kontrol pilotluğu imtiyazları birleştirilerek temdit edilir.

(5) Kontrol pilotunun yetkisi, kontrol pilotluğunun gerektirdiği şartlardan en az birinin kaybedilmesi halinde sona erer.

Yetenek testi, yeterlilik kontrolü ve yetkinlik değerlendirmesinin icrası

MADDE 39 -(1) Kontrol pilotları yetenek testlerini, yeterlilik kontrollerini ve yetkinlik değerlendirmelerini icra ederken:

- Adaylarla herhangi bir dil engeli olmaksızın iletişim kurabilmeli,
- Adayın; bir lisans veya yetkinin tanzimi, temdidini ya da yenilenmesi amacıyla yetenek testine, yeterlilik kontrolüne veya yetkinlik değerlendirmesine girebilmesi için bu Talimatta öngörülen tüm nitelik, eğitim ve tecrübe gerekliliklerini karşıladığını teyit etmeli,
- Adayı, eğitimi ve uçuş tecrübesi ile ilgili olarak eksik, tutarsız veya yanlış bilgiler vermesinin sonuçları hakkında bilgilendirmelidir.

(2) Yetenek testinin, yeterlilik kontrolü ya da yetkinlik değerlendirmesinin tamamlanmasının ardından kontrol pilotu, testin sonucunu adaya bildirmelidir. Adayın testte kısmen başarılı olması ya da başarısız olması durumunda, testte tümüyle başarılı oluncaya kadar yetkisinin imtiyazlarını kullanamayacağını adaya bildirmelidir. Kontrol pilotu ilave eğitim gerekliliklerini de belirtmeli ve adayın sonuçlara itiraz hakkına sahip olduğunu açıklamalıdır.

(3) Kontrol pilotları tarafından icra edilen tüm yetenek testlerine, yeterlilik kontrollerine ve yetkinlik değerlendirmelerine ve bunların sonuçlarına ilişkin kayıtlar beş yıl boyunca muhafaza edilir.

(4) Kontrol pilotları, talep edilmesi halinde, kontrol pilotluğu yetkisinden sorumlu olan yetkili otoriteye ya da adayın lisansından sorumlu olan yetkili otoriteye tüm kayıtları, raporları ve gözetim faaliyetleri için gereken diğer bilgileri sunarlar.

(5) Genel Müdürlük tarafından ayrıca yetkilendirilmeleri halinde kontrol pilotları, yeterlilik kontrolünden ya da yetkinlik değerlendirmesinden başarıyla geçmesi durumunda, adayın lisansını ya da yetkisini yeni geçerlilik tarihi ile onaylar.

ALTINCI BÖLÜM

ÇHHA Onaylı Eğitim Organizasyonu (ATO)

ÇHHA onaylı eğitim organizasyonu (ATO)

MADDE 40 -(1) Genel Müdürlükten yetki almak sureti ile ATO kurulabilmesi için;

- Milli Eğitim Bakanlığında özel kurs açma izni veya Yüksek Öğretim Kurumundan onaylı yetki almak,
- ÇHHA işletme ruhsatı, genel havacılık ruhsatı veya hava taksi ruhsatı almış olmak gereklidir.

(2) Onaylı Eğitim Organizasyonlarının kurucu ortakları ile temsile yetkili yöneticilerinde aşağıdaki şartlar aranır:

- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı

değerlerini aklama veya kaçakçılık, ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçlarından, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanuna muhalefetten veya terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkan ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak suçlarından hüküm giymemiş olmak,

b) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunulduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilerek kamu görevinden çıkarılmamış olmak.

(3) Durumları yönetici personel onayından sonra değişerek birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki şartları sağlamadığı veya onay sırasında gerçeğe aykırı belge sunduğu tespit edilen yönetici personellerin, yönetici personel onayları iptal edilir.

(4) Kurucu ortakların durumlarının Onaylı Eğitim Organizasyonunun yetkilendirilmesinden sonra değişerek birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki şartları sağlamadığı veya yetkilendirme esnasında gerçeğe aykırı belge sunulduğu tespit edildiğinde, Onaylı Eğitim Organizasyonunun yetkileri söz konusu kişinin kurucu ortaklığı sonlanıncaya kadar askıya alınır. 3 ay içerisinde bu gerekliliğin sağlanmaması durumunda ise Onaylı Eğitim Organizasyonunun yetkileri iptal edilir.

Yetki belgesi talebi

MADDE 41 -(1) Müracaat sahibi, bütün hazırlık ve çalışmalarını tamamladıktan sonra, istenilen bilgi ve belgeleri kapsayan ve aşağıda belirtilen yetki belgesi talep dosyasını Genel Müdürlüğe sunar.

- a) ATO Başvuru Formu,
- b) ATO'nun teşkilat yapısı,
- c) Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınan pilot yetiştirme özel kursu açma belgesi
- ç) Genel Müdürlükten alınmış işletme ruhsatı;
- d) Eğitim, işletme, uyumluluk izleme ve SMS el kitapları,
- e) ATO'nun mali tablosu,
- f) Organizasyon yapısında görev alacak yönetici personel için yapılmış Form-4 başvuruları,
- g) Uçuş ve teorik bilgi eğitiminde kullanılacak ders kitaplarının bir örneği.

ÇHHA uçuş eğitim yetki talebinin incelenmesi

MADDE 42 -(1) Müracaat sahibi tarafından gönderilen eğitim yetki talep dosyası Genel Müdürlük tarafından incelenir ve karara bağlanır. İnceleme sonucu ve karar, başvuru tarihinden itibaren en geç 60 gün içerisinde yazılı olarak müracaat sahibine bildirilir. Eğitim yetki talep dosyasının incelenmesi sonucunda verilen bilgilerin yeterli bulunmaması veya değerlendirme sonucunun olumsuz olması halinde, eksiklikler ve uygun görülmeyen konular ile sebepleri ayrıntılı olarak başvuru sahibine bildirilir.

ÇHHA uçuş eğitimi yetki belgesi

MADDE 43 -(1) Müracaat sahibi tarafından gönderilen uçuş eğitim yetki belgesi talep dosyasının bu Talimat kapsamında incelenmesi sonucunda talep Genel Müdürlükçe uygun görülürse, ÇHHA işletmesi Genel Müdürlükçe yerinde inceleme ve denetlemeye tabi tutulur. ÇHHA işletmesinin yapılan denetleme ve incelemeler sonucunda yeterli bulunması durumunda, Onaylı Eğitim Organizasyonu Yetki Belgesi süresiz olarak verilir. Uçuş eğitim organizasyonları, bu yetki belgesinde belirtilen esaslar ve yetkiler içerisinde uçuş ve teorik bilgi eğitimi verirler.

ÇHHA ATO'sunun yapısı

MADDE 44 -(1) ÇHHA ATO'su, Genel Müdürlük onayına tabi olmak üzere bünyesinde sorumlu müdür, eğitim müdürü, uyumluluk izleme yöneticisi ve emniyet yönetim sistem (SMS) yöneticisi görevlendirir.

(2) Organizasyon; bünyesinde eğitim faaliyetinin büyüklüğüne bağlı olarak yeterli sayıda idari personel, öğretmen pilot, teorik bilgi ders öğretmeni bulundurur.

(3) ATO; bu Talimattaki gereklilikleri taşıması şartı ile başka işletmelerde yarı zamanlı olarak görev yapan personeli kendi bünyesinde yarı zamanlı olarak görevlendirebilir.

Uyumluluk izleme sistemi ve emniyet yönetim sistemi

MADDE 45 -(1) Onaylı eğitim organizasyonları, Uyumluluk İzleme Sistemi ve Emniyet Yönetim Sistemi konularında Genel Müdürlük tarafından yayınlanmış olan diğer mevzuat gerekliliklerini de sağlamalıdır.

Sorumlu müdür

MADDE 46 -(1) Sorumlu müdür için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Eğitim alanında yöneticilik tecrübesine sahip olmak,
b) Temel sivil havacılık kuralları ve ÇHHA ile faaliyetler konusunda ulusal ve uluslararası mevzuat hakkında bilgili olmak.

(2) Sorumlu müdürün görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Organizasyonun Talimat hükümlerine uygun yürütülmesini sağlamak,
b) Organizasyonun mali kaynağını yürütmek,
c) Genel Müdürlük ve diğer kurum ve kuruluşlar ile ilişkileri yürütmek,
ç) Organizasyonun birimleri ve her düzeydeki personel üzerinde gözetim ve denetim yapmak,
d) Organizasyonun öğretim kapasitesinin rasyonel bir şekilde kullanılmasını ve geliştirilmesini temin etmek,
e) Uyumluluk İzleme ve emniyet yönetim sistemi birimleri tarafından tespit edilen uygunsuzluklar için ilgili bölümlerin düzeltici/önleyici işlemler yapmasını temin etmek,
f) Uyumluluk izleme ve emniyeti gözden geçirme toplantıları düzenlemek,
g) Hava araçlarının uçuşa elverişliliklerini sağlamak ve takibini yapmak.

Eğitim müdürü

MADDE 47 -(1) Eğitim müdürü için aşağıdaki şartlar aranır:

a) ATO da eğitim yetkisi talep edilen ÇHHA tiplerinden birinde tahditsiz öğretmenlik yetkisine sahip olmak,

b) Toplamda 200 saat öğretmen uçuşu bulunmak,

c) ATO da tam zamanlı çalışıyor olmak.

(2) Eğitim müdürünün görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Eğitimin standartlara uygun yürütülmesini sağlamak,
b) Teorik ve uçuş eğitim programını hazırlamak ve kurallara uygun yürütülmesini sağlamak,
c) Eğitim materyallerini hazırlamak ve güncel tutmak,
ç) ATO bünyesinde sınavları yapmak,
d) Öğretmen seçmek, eğitimini sağlamak ve güncel tutmak,
e) Eğitim personelinin dosyasını muhafaza etmek,
f) Teorik bilgi ve uçuş eğitiminin entegrasyonunu sağlamak,
g) Kursiyerin bireysel ilerleme ve gelişimini takip etmek,
ğ) Uçuş standardizasyonunu sağlamak.

(3) Eğitim Müdürü aynı zamanda Sorumlu Müdür görevini de üstlenebilir.

Uyumluluk izleme yöneticisi

MADDE 48 -(1) Uyumluluk izleme yöneticisi, toplam kalite yönetimi ile kuruluş içi uyumluluk izleme denetimleri konularında eğitim almış olmalıdır.

(2) Uyumluluk izleme yöneticisinin görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Uyumluluk izleme sistemini oluşturmak,
- b) Uyumluluk izleme için denetleme planını oluşturmak ve denetleme planını yürütmek,
- c) Denetleme sonucu elde ettiği bulguların düzeltilmesi faaliyetlerini takip etmek,
- ç) Uyumluluk izleme sistemine ilişkin evrakları muhafaza etmek,
- d) Uçuş ve teorik bilgi eğitimlerinin bu Talimatta belirlenen hükümler dâhilinde yürütülmesini denetlemek.

SMS yöneticisi

MADDE 49 -(1) SMS yöneticisinin emniyet yönetim sistemi ile ilgili eğitim almış olması gerekmektedir.

(2) SMS yöneticisi ATO'da emniyet yönetim sistemini kurmaktan ve yönetmekten Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(3) SMS Yöneticisi aynı zamanda Uyumluluk İzleme Yöneticisi görevini de üstlenebilir.

Uçuş öğretmenleri

MADDE 50 -(1) Uçuş öğretmenleri, verilen eğitim ile ilgili geçerli pilot lisansı, öğretmenlik yetkisine ve sağlık sertifikasına sahip olmalıdır.

(2) Uçuş öğretmeni, adaylara verilecek uçuş eğitimlerinin standartlara uygun olarak yürütülmesinden eğitim müdürüne karşı sorumludur.

(3) ATO bünyesinde eğitim verilen her tipte en az bir tane tam zamanlı ve tahditsiz uçuş öğretmeni bulunmalıdır. ATO'da bulunan öğretmene düşen öğrenci sayısı 6'yı geçmemelidir.

(4) ATO faaliyetini tek öğretmen ile sürdürüyorsa, ilk yalnız kontrolleri Genel Müdürlüğün görevlendireceği tahditsiz bir öğretmen tarafından yapılmalıdır.

Teorik bilgi ders öğretmenleri

MADDE 51 -(1) Teorik bilgi eğitimi öğretmenleri, eğiticinin eğitimi kursunu tamamlamış olmalıdır.

(2) Teorik bilgi öğretmeni, eğitim müdürü tarafından belirlenen konularda bu Talimat hükümlerince belirlenen standartlarda eğitim vermektan, eğitim materyalinin hazırlanmasından ve güncel tutulmasından eğitim müdürüne karşı sorumludur.

(3) Teorik bilgi öğretmeni, eğitim vereceği konuda geliştirdiği materyal ile eğitim müdürüne yapacağı sunumda;

- a) Öğretim yöntemlerinden yararlanma,
- b) Zamanı etkin kullanma,
- c) Öğrenci ile iletişim kurabilme,
- ç) Açık anlaşılır ve doğru bir dil kullanma,
- d) Bilgisini güncel tutma,
- e) Ders için kaynak gösterme,
- f) Beden dilini düzgün kullanma gibi temel eğitimci nitelik ve becerilerine sahip olduğuna

kanıtlar.

(4) Teorik bilgi öğretmeni Eğitim Müdürü tarafından yetkilendirilmelidir ve bu durum kayıt altına alınmalıdır.

Hava aracı bakım personeli

MADDE 52 -(1) ATO'lar işletmelerinde kullanılacak hava araçlarının hat bakım yetkisine sahip personelini uçuş eğitim faaliyetinin gerçekleşeceği alanda faaliyet süresince bulundurmalıdır.

(2) ATO bünyesinde periyodik bakımlarla ilgili lisanslı personel yoksa bu bakımları yapmaya yetkili kişi veya kuruluş ile bir anlaşmaya sahip olmalıdır.

Eğitim el kitabı

MADDE 53 -(1) ATO, her eğitim için bu Talimatın Ek-3'ünde belirlenmiş olan eğitim el kitabı içeriğine uygun olarak eğitim programı geliştirir.

(2) Eğitim el kitabı ve eğitim programı Genel M¼d¼rl¼k tarafından onaylandıktan sonra geçerlik kazanır.

(3) Eğitim el kitabı talimat ile uyumlu değilse talimat h¼k¼mleri geçerlidir.

İşletme el kitabı

MADDE 54 -(1) ATO; bu Talimatın Ek-4'ünde belirlenmiş olan işletme el kitabının içeriğini başlıklara uygun olarak hazırlar.

Uyumluluk izleme ve SMS el kitabı

MADDE 55 -(1) ATO, uyumluluk izleme ve SMS dok¼manlarını içeren el kitaplarını hazırlayarak Genel M¼d¼rl¼k onayına sunar. Uyumluluk izleme el kitabı içeriği bu Talimatın Ek-5'inde, SMS el kitabının içeriği Ek-6'da belirtilmiştir.

Kayıtlar

MADDE 56 -(1) ATO, aşağıda belirtilen kayıtları en az beş yıl s¼re ile muhafaza eder ve Genel M¼d¼rl¼k tarafından istenildiğinde t¼m eğitim kayıt ve raporlarını sunar:

- Her aday için, verilen t¼m eğitimlerin detaylarını içeren dosya,
- Öğretmen değerlendirmeleri, uçuş testleri ve teorik bilgi sınavlarının sonuçları,
- Her aday için detaylı ve d¼zenli bireysel gelişim kayıtları,
- Adaya/pilota ait lisans, sağlık muayenesi geçerlilik tarihleri gibi resmi bilgiler,
- Genel M¼d¼rl¼k ile yapılan yazışmalar.

Finansal kaynak

MADDE 57 -(1) ATO eğitimin standartlara uygun olarak y¼r¼t¼lebilmesi için yeterli mali kaynağa sahip olduğunu g¼steren belgeleri Genel M¼d¼rl¼đe sunar.

HHA Uçuş eğitiminde kullanılacak hava aracı

MADDE 58 -(1) ATO, Genel M¼d¼rl¼k tarafından verilen eğitim yetkisine uygun özellikte ve eğitim verilecek her tipte, bu Talimatın Ek-1'inde belirtilen özelliklere sahip asgari bir adet olmak üzere organizasyonun b¼y¼kl¼đine uygun olarak yeterli sayıda hava aracını işletmesinde bulundurur.

(2) ATO, ilgili mevzuatta belirlenen esaslar çerçevesinde ve belirtilen limitlerde olmak üzere, koltuk ve üç¼nc¼ şahıs mali mesuliyet sigortasını yaptırır ve eğitim verildiği s¼rece geçerli olmasını sağlar. Sigortanın yaptırılmamasından kaynaklanan adli ve idari t¼m hususlardan ATO sorumludur. Genel M¼d¼rl¼k, sigorta y¼k¼ml¼l¼đ¼n¼n yerine getirilmediği tespit edilen durumlarda, HHA'yı uçuştan men etme yetkisine sahiptir.

Teorik bilgi eğitim ve uçuş operasyon tesisi

MADDE 59 -(1) ATO'nun teorik bilgi eğitimi vereceği tesis aşağıdaki gereklilikleri sağlamalıdır:

- Teorik bilgi eğitimini destekleyecek uygun g¼rsel eğitim ekipmanları,
- M¼fredata uygun dok¼man ve yardımcı malzemelerin bulunduğu bir referans k¼t¼phanesi,
- İ d¼zen, g¼r¼lt¼, ışık ve havalandırma y¼n¼nden uygun bir dersane ortamı,
- Evrak, kontroll¼ dok¼manların ve diğer kayıtların muhafaza edildiği arşiv alanı.

(2) Genel M¼d¼rl¼kten onay alınması koşuluyla, ATO'lar asıl eğitim merkezleri dışında da eğitim verebilirler. Aynı anda birden fazla merkezde kurs açılması halinde, asgari gereklilikler her

kurs merkezi için sağlanmalıdır.

(3) ATO, uçuş faaliyetlerinin emniyetli bir şekilde yürütülmesi için gerekli donanım ve ekipmana sahip uçuş operasyon tesis koşullarını sağlamalıdır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tahditler, Gözetim ve Denetim

Tahditler

MADDE 60 -(1) ÇHHA pilot, pilot adayı öğretmenin bu Talimat esasları dâhilinde yapacağı eğitimler ve uçuşlar ile ilgili sınırlamalar aşağıda belirtilmiştir:

a) Günlük uçuş süresi 8 saati, uçuş görev süresi 12 saati geçemez. Ancak, gün içinde meteorolojik koşullardan uçulamayan süreler uçuş görev süresine dahil edilmez.

b) Uçuş öğretmeni, eğitim uçuşunda günlük 6 saat uçuş süresini geçemez.

c) Kursiyer, eğitim uçuşunda günlük 4 saat uçuş süresini geçemez. Seyrüsefer uçuşlarında bu süre 5 saate uzatılabilir. Kontrol uçuşu günlük uçuş limitleri açısından eğitim uçuşu kapsamında değerlendirilir ve uçuş öğretmenin ve öğrencinin eğitim uçuş saati tahditlerine tabidir.

ç) Bu Talimatta belirtilen teorik bilgi ders saatleri 60 dakika üzerinden hesaplanır. Eğer her bir ders 60 dakikanın altında verilecek ise, 60 dakika olarak hesaplandığında ortaya çıkan toplam süreye ulaşılacak şekilde ders saatleri artırılır.

d) ATO, uçuşa çeşitli nedenlerle ara veren öğrencinin eğitime devam etme esasları ile başarısızlık durumunda uygulanacak kurallara ilişkin prosedürler geliştirir ve eğitim el kitabına dâhil eder.

e) Eğitime çeşitli nedenlerle bir yıldan fazla ara veren kursiyer, eğitime devam etmek istemesi halinde, teorik ve uçuş eğitimlerini yeniden alır.

Gözetim ve denetim

MADDE 61 -(1) Bu Talimat hükümlerinin uygulanmasına yönelik planlı veya plansız denetimler Genel Müdürlük tarafından yapılır. Denetlemelerde eğitim müfredatı ve kayıtları, pilotların uçuş kayıtları, uyumluluk izleme ve emniyet yönetim sisteminin işleyişi ve Genel Müdürlük tarafından gerekli görülen diğer hususlar kontrol edilir.

(2) Periyodik olarak yapılan denetlemelerin dışında Genel Müdürlük gerektiğinde habersiz denetleme ve inceleme yapar.

(3) ATO, her türlü bilgi ve belgeyi istendiğinde Genel Müdürlüğün görevlendirdiği yetkililere sunar.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Sorumluluklar

MADDE 62 -(1) Bu Talimat hükümlerinin uygulanmasından ve oluşabilecek aksaklıkların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasından; havacılık işletmesi, ATO, ilgili yönetici, ÇHHA uçuş öğretmeni, ÇHHA pilotu, pilot adayı ve bakım personeli Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

Aykırı davranışlar ve idari yaptırımlar

MADDE 63 -(1) Bu Talimatta belirtilen kurallara uymayan; Genel Müdürlük tarafından lisanslandırılan veya yetkilendirilen ÇHHA pilotu, sivil havacılık personeli, onaylı eğitim organizasyonu, havacılık işletmeleri ile yönetici personeli ve yetkilileri hakkında; SHY-1 Pilot Lisans Yönetmeliği esaslarına uygun olarak idari yaptırımlar uygulanır.

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1 -(1) Bu Talimatın yayımından önce Genel Müdürlükten yetki almış Uçuş Eğitim Organizasyonları; organizasyon yapılarını, el kitaplarını ve hava araçlarını bu Talimatın yayımı tarihinden itibaren 6 ay içerisinde bu Talimat hükümlerine uygun hale getirmemezse yetkileri askıya alınır, askıya alındıktan sonraki üç ay içerisinde gereklilikleri yerine getirmediği takdirde yetkileri iptal edilir.

(2) Bu Talimatın yayımlanmasından sonra Onaylı Eğitim Kuruluşu yetkisi almak üzere başvuran kurum/kuruluşlar bu Talimat hükümlerine tabidir.

(3) (**Mülga:**)

a) (**Mülga:**)

b) (**Mülga:**)

c) (**Mülga:**)

(4) Bu Talimatın yayımlanmasından önce başlayan eğitim ve sınav faaliyetleri, bu Talimatın yayımlandığı tarih itibariyle 6 ay içerisinde tamamlanması koşulu ile aynı imtiyazlarla geçerli olmaya devam eder.

(5) (**Mülga:**)

Yürürlükten kaldırılan talimat

MADDE 64 -(1) Bu Talimatın yayımlanmasıyla, 09/04/2015 tarihli Motorlu Çok Hafif Hava Aracı Pilotu Lisans Talimatı (SHT-ÇHHA) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 65 -(1) Bu Talimat yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 66 -(1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

EK-1
EĞİTİMDE KULLANILACAK ÇHHANIN ÖZELLİKLERİ

(Mülga:)

UÇUŞ EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK PİST ÖZELLİKLERİ

(Mülga:)

EK-2
ÇHHA LİSANSI UÇUŞ KREDİLENDİRME ÇİZELGESİ

(Mülga:)

EK-3
ÇHHA ATOLARI İÇİN STANDART EĞİTİM EL KİTABI İÇERİĞİ

(Mülga:)

EK-4
ÇHHA ATOLARI İÇİN STANDART İŞLETME EL KİTABI İÇERİĞİ

(Mülga:)

EK-5
ÇHHA ATOLARI İÇİN UYUMLULUK İZLEME EL KİTABI İÇERİĞİ

(Mülga:)

EK-6
ÇHHA ATOLARI İÇİN STANDART SMS KİTABI İÇERİĞİ

(Mülga:)

EKLER:

EK-1 - Eğitimde Kullanılacak ÇHHA ve Pist Özellikleri

EK-2 - Kredilendirme

EK-3 - Standart Eğitim El Kitabı İçeriği

EK-4 - Standart İşletme El Kitabı İçeriği

EK-5 - Uyumluluk İzleme El Kitabı İçeriği

EK-6 - SMS El Kitabı İçeriği